

ТЕМА 1

Предмет, завдання
і зміст дисципліни

1. Предмет, об'єкти та суб'єкти ЗЕД

2. Завдання і зміст дисципліни “Облік ЗЕД”

3. Регулювання ЗЕД в Україні

Зовнішньоекономічна діяльність

господарська діяльність суб'єктів господарювання, яка у процесі її здійснення потребує перетину митного кордону України майном та/або робочою силою (*Господарський кодекс України*)

діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами (*ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність», ст. 1*)

Принципи ЗЕД

1. Принцип суверенітету народу України у здійсненні ЗЕД
2. Принцип свободи зовнішньоекономічного підприємництва
3. Принцип юридичної рівності і недискримінації
4. Принцип верховенства закону
5. Принцип захисту інтересів суб'єктів ЗЕД
6. Принцип еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів

(ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність», ст. 2)

Об'єкти обліку ЗЕД

майно та джерела його утворення,
які беруть участь у ЗЕД,
господарські процеси, які є
сукупністю
зовнішньоекономічних операцій
та їх результатів

Види ЗЕД підприємств

- експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили;
- надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності;
- наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; навчання та підготовка спеціалістів на комерційній основі;

- міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами;
- кредитні та розрахункові операції між суб'єктами ЗЕД та іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- створення суб'єктами ЗЕД банківських, кредитних та страхових установ за межами України та створення іноземними суб'єктами господарської діяльності зазначених установ на території України;
- спільна підприємницька діяльність між суб'єктами ЗЕД та іноземними суб'єктами господарської діяльності;

- підприємницька діяльність на території України, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності з боку іноземних суб'єктів господарської діяльності; аналогічна діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за межами України;
- організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, аукціонів, торгів, конференцій, симпозіумів, семінарів та інших подібних заходів за участю суб'єктів ЗЕД; організація та здійснення оптової, консигнаційної та роздрібною торгівлі на території України за іноземну валюту;

- товарообмінні (бартерні) операції та інша діяльність, побудована на формах зустрічної торгівлі між суб'єктами ЗЕД та іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- орендні, в тому числі лізингові, операції між суб'єктами ЗЕД та іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- операції з придбання, продажу та обміну валюти на валютних аукціонах, валютних біржах та на міжбанківському валютному ринку;
- роботи на контрактній основі фізичних осіб України з іноземними суб'єктами господарської діяльності як на території України, так і за її межами; роботи іноземних фізичних осіб на контрактній оплатній основі з суб'єктами ЗЕД як на території України, так і за її межами
(ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність», ст. 4)

Суб'єкти ЗЕД

Особи, які постійно проживають та/або мають постійне місцезнаходження на території України			
фізичні особи	юридичні особи	особи, які не є юридичними	об'єднання
якщо вони мають цивільну право- і дієздатність	якщо вони зареєстровані як такі в Україні (в т. ч. спільні)	структурні одиниці іноземних суб'єктів господарської діяльності (філії, відділення тощо)	якщо нормативними актами України їм не заборонено здійснювати господарську діяльність

(ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність», ст. 3)

Порядок постановки на облік в митному органі

1. За зверненням осіб до відповідних митних органів або при першому здійсненні такими особами операцій з товарами
2. Подання необхідних документів:
  - два примірники картки обліку особи, яка здійснює операції з товарами та електронна копія картки обліку;
  - витяг з установчих документів, який підтверджує право провадити зовнішньоекономічну діяльність (копія витягу має бути завірена печаткою юридичної особи);
  - довідку органів державної статистики про внесення особи до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (копія довідки має бути завірена печаткою особи).
3. Постанова на облік в митному органі протягом доби з моменту подачі документів шляхом реєстрації її у відповідному журналі реєстрації та присвоєння облікового номера особи, яка здійснює операції з товарами

Мета викладання навчальної дисципліни “Облік ЗЕД”

Формування системи теоретичних знань та набуття практичних навичок з бухгалтерського обліку основних зовнішньоекономічних фінансово-господарських операцій

Основні завдання вивчення дисципліни “Облік ЗЕД”

- вивчення методів і технології обліку найпоширеніших фінансових та господарських операцій, що застосовуються у зовнішньоекономічних відносинах суб'єктів господарювання України;
- набуття вмінь документального забезпечення та відображення зовнішньоекономічних операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку

Зміст дисципліни “Облік ЗЕД”

Змістовий модуль 1

Тема 1. Предмет, завдання і зміст дисципліни

Тема 2. Зовнішньоекономічні контракти й особливості відображення інформації в системі бухгалтерського обліку

Тема 3. Облік валютних операцій

Тема 4. Облік операцій з експорту

Тема 5. Облік операцій з імпорту

Змістовий модуль 2

- Тема 6. Облік операцій із видачі авансу та затвердження витрат за відрядженнями за кордон
- Тема 7. Облік фінансових операцій
- Тема 8. Облік бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною
- Тема 9. Облік інвестиційних операцій
- Тема 10. Облік операцій на підприємствах з іноземними інвестиціями
- Тема 11. Звітність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Нормативна база

- Господарський кодекс України
- Митний кодекс України
- Податковий кодекс України
- Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”
- Декрет Кабінету Міністрів України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю”
- Порядок обліку осіб, які здійснюють операції з товарами
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 “Вплив змін валютних курсів”

- Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті”
- Порядок продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями
- Постанова Правління НБУ “Про зміну строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і запровадження обов’язкового продажу надходжень в іноземній валюті”
- Положення про порядок видачі висновків щодо продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями

Обмеження строків розрахунків

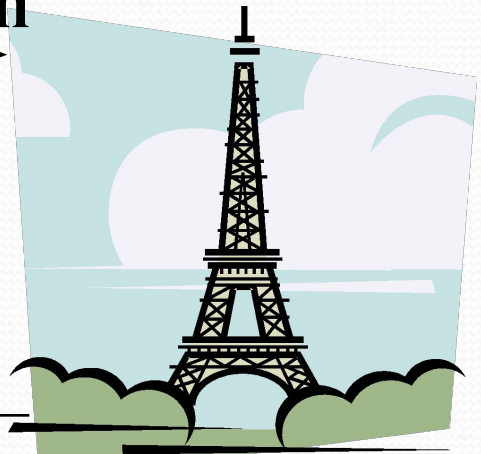
Зарахування на валютний рахунок резидента виручки за експорт товарів (робіт, послуг)	Надходження товарів (робіт, послуг) за імпортом на умовах відстрочки поставки	Ввезення товарів (робіт, послуг) за бартерним договором на митну територію України
не пізніше 90 (180) календарних днів з дати		
митного оформлення експорту товарів або підписання акту виконаних робіт, послуг	авансового платежу чи виставлення векселя на користь постачальника товарів (робіт, послуг)	митного оформлення експортної операції або підписання акту виконаних робіт, послуг

(Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті”, ст. 1,2; Постанова Правління НБУ “Про зміну строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів і запровадження обов’язкового продажу надходжень в іноземній валюті”, ст. 3)

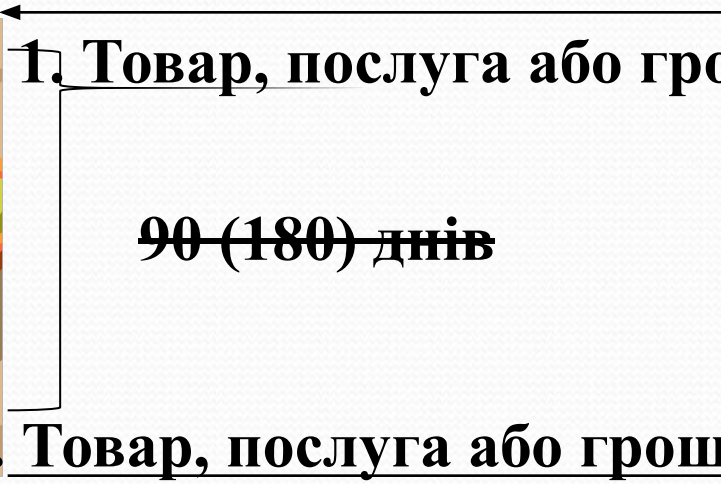
1. Товар, послуга або гроші

90 (180) днів

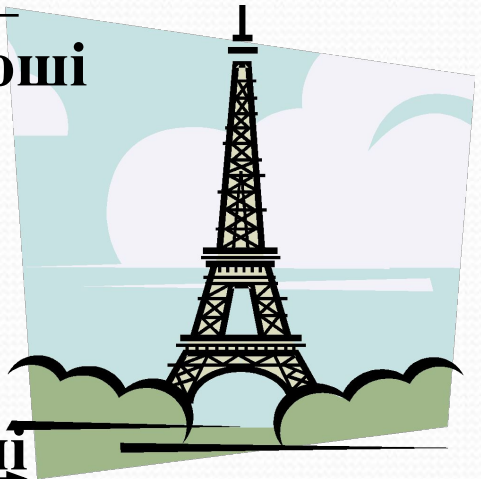
2. Товар, послуга або гроші

1. Товар, послуга або гроші

~~90 (180) днів~~

2. Товар, послуга або гроші

Вид операції	I подія	II подія	Обмеження строків розрахунків	
			державою	контрагентами
ІМПОРТ	Одержання товарів, робіт, послуг	Погашення заборгованості перед нерезидентом	--	+
	Сплата авансу нерезиденту	Одержання товарів, робіт, послуг	90 (180) днів	+

Вид операції	I подія	II подія	Обмеження строків розрахунків	
			державою	контрагентами
ЕКСПОРТ	Відвантаження товарів, виконання робіт, надання послуг	Одержання оплати від нерезидента	90 (180) днів	+
	Одержання авансу від нерезидента	Відвантаження товарів, виконання робіт, надання послуг	--	+

Подовження строків розрахунків

Є можливим для операцій за договорами :

- виробничої кооперації,
- консигнації,
- комплексного будівництва,
- тендерної поставки,
- гарантійного обслуговування,
- поставки складних технічних виробів
- поставки товарів спеціального призначення

(Порядок продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями)

Порядок одержання висновку про продовження строків розрахунків

1. Підготовка резидентом обґрунтування необхідності продовження строків розрахунків та підтверджуючих документів

2а. Подання документів до Мінекономрозвитку

2б. Письмове повідомлення ДПС

4. Реєстрація документів у відповідній книзі та складання листа-погодження (відділ контролю у сфері ЗЕД)

3. Реєстрація документів в департаменті документального забезпечення

5. Розгляд документів відділом контролю у сфері ЗЕД

6а. Видача висновку або письмової відмови резиденту

6б. Копія висновку – НБУ та ДПС

10 днів

Приклад розрахунку пені за прострочення строків розрахунків в іноземній валюті

ТзОВ “Полісся” 30.12 м.р. відвантажило продукцію вартістю 15000 дол. США на експорт. Строк закінчення розрахунків закінчився 01.06 ц.р. (180 днів), а фактично виручка надійшла на транзитний валютний рахунок 30.06 ц.р.

Дата митного оформлення	30.12 м.р.
Дата закінчення 180 днів	01.06 ц.р.
Дата надходження валютної виручки	30.06 ц.р.
Кількість днів прострочення платежу	29
Сума недоотриманої виручки, дол. США	15000
Розмір пені, %	0,3
Курс НБУ на 30.06 ц.р. (грн./дол. США)	5,4265
Сума пені, грн.*	10701

$$*15000 \times 8,2 \times 0,003 \times 29 = 10701$$

Бухгалтерське відображення пені

1. Нараховано пеню за прострочення строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями

Д 948 К 642 – 10701 грн. *(повідомлення-рішення ДПС про застосування штрафних санкцій)*

2. Перераховано пеню до бюджету

Д 642 К 311 – 10701 грн. *(платіжне доручення, виписка банку)*

Електронна адреса:

ОА_67_71@ukr.net

Пароль:

ZDTU2010

Моя електронна адреса:

IV_Zhygley@ukr.net

Навчальне забезпечення

1. Бутинець Ф.Ф., Жиглей І.В. Облік зовнішньоекономічної діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця; 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2006. – 388 с.
2. Бутинець Ф.Ф. та ін. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / Ф.Ф. Бутинець, І.В. Жиглей, В.М. Пархоменко; За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця; 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2001. – 544 с.
3. Бутинець Ф.Ф., Жиглей І.В. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності. Практикум для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2001. – 224 с.
4. Електронна розсилка